

UOT: 37.0

Mehriban Nağı qızı Sərdarova

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin elmi işçisi

<https://orcid.org/0009-0000-8876-7051>

[https://doi.org/10.69682/azrt.2024.91\(3\).16-22](https://doi.org/10.69682/azrt.2024.91(3).16-22)

HEYDƏR ƏLİYEVİN MİLLİ TƏHSİL SİYASƏTİNDƏ RESPUBLİKA TƏHSİL ŞURASININ YERİ

Мехрибан Наги гызы Сардарова

научный сотрудник Азербайджанского Государственного Педагогического Университета

МЕСТО РЕСПУБЛИКАНСКОГО СОВЕТА ПО ОБРАЗОВАНИЮ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПОЛИТИКЕ ГЕЙДАРА АЛИЕВА

Mehriban Nagy Sardarova

scientific worker at Azerbaijan State Pedagogical University

THE PLACE OF THE REPUBLIC EDUCATION COUNCIL IN HEYDAR ALIYEV'S NATIONAL EDUCATION POLICY

Xülasə. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının təhsil tarixində Respublika Təhsil Şurası öz yaranma tarixi, məzmunu, daşdığı zəngin irsi ilə mühüm yer tutur. Bu məqalədə müstəqil dövlətimizin təhsil quruculuğu prosesində uzun illər əhəmiyyətli mövqə tutan Respublika Təhsil Şurası Heydər Əliyevin təhsil irsi kimi nəzərdən keçirilir və onun milli təhsil quruculuğundakı yerinin öyrənilməsindən bəhs edilir.

Açar sözlər: *Heydər Əliyev, milli təhsil siyasəti, müəllimlər qurultayı, respublika Təhsil Şurası, milli təhsil quruculuğu*

Резюме. В истории образования независимой Азербайджанской Республики Республиканский Совет по образованию занимает важное место своей историей создания, содержанием и богатым наследием. В данной статье Республиканский Совет по образованию, на протяжении многих лет занимающий важную позицию в процессе образовательного строительства нашего независимого государства, рассматривается как образовательное наследие Гейдара Алиева, а также изучается его место в построении национальной системы образования.

Ключевые слова: *Гейдар Алиев, национальная образовательная политика, Конгресс учителей, Республиканский Совет по образованию, строительство национального образования.*

Summary. In the educational history of the independent Republic of Azerbaijan, the Republican Education Council occupies an important place with its history of creation, content, and rich heritage. In this article, the Republican Education Council, which has held an important position in the process of educational construction of our independent state for many years, is considered as the educational heritage of Heydar Aliyev, and the study of its place in the construction of national education is discussed.

Keywords: *Heydar Aliyev, national education policy, Teachers' Congress, Republic Education Council, national education construction*

On illər keçir, müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, görkəmli siyasi və dövlət xadimi, Ulu Öndər Heydər Əliyevin zəngin irsinə, düşüncələrinə maraq nəinki zəifləmir, əksinə daha da güclənir. Bu, bir tərəfdən də Heydər Əliyevin ölməz ideyalarının aktuallığı ilə bağlıdır.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ideyası əsasında yaranan, təklif və tövsiyələri ilə fəaliyyət istiqamətini quran Respublika Təhsil Şurası müstəqil Azərbaycan Respublikasının təhsil tarixində öz yaranma tarixinə, məzmununa, daşdığı zəngin irsə görə mühüm yerə malikdir. Öncə

qeyd edək ki, Təhsil Şurası müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk müəllimlər qurultayında təhsilin problemlərinin öyrənilməsi ilə əlaqədar təhsilşünas dövlət xadimi Heydər Əliyevin tövsiyəsi ilə qeyri-hökumət təşkilatı kimi yaradılmışdır.

Azərbaycan Müəllimlərinin XI Qurultayı (müstəqil Azərbaycan Respublikasının müəllimlərinin I qurultayı – M.S.) haqqında vikipediya məqaləsi iki məqamla diqqəti çəkir: ilk dəfə olaraq Azərbaycan müəllimlərinin himni bu qurultayda səsləndirilib, Respublika Təhsil Şurası yaradılıb.

Müstəqil Azərbaycan müəllimlərinin ən mötəbər məclisi olan bu qurultayın təhsilimizin qarşısında duran məsələlərin həlli yolunda mühüm addım olacağına və pedaqoji fikir tariximizdə əhəmiyyətli yer tutacağına ümidvar olduğunu Heydər Əliyev qurultay iştirakçılarına ünvanladığı təbrik məktubunda xüsusi vurğulamışdır. Ona görə də Heydər Əliyevin təhsil irsində onun Azərbaycan müəllimlərinin XI qurultayındakı çıxışı önəmli yerlərdən birini tutur. Təsadüfi deyildir ki, Ulu Öndərin müəllim, ümumiyyətlə, Azərbaycan müəllimi haqqında şüar kimi səslənən, müstəqil ömür qazanan kəlam və aforizmlərinin, habelə müəllimlik peşəsinə münasibətinin ifadə olunduğu fikirlərin mühüm hissəsi bu qurultayın payına düşür. Qurultayda Azərbaycan Respublikasında milli təhsil quruculuğunun fundamental konsepsiyası hesab edilən İslahat Proqramının fəaliyyət istiqamətləri, vəzifələrin həlli yolları barədə müəyyən təkliflər irəli sürülmüş, qərarlar qəbul edilmişdir. Təhsilşünas ölkə başçısı Heydər Əliyevin təkliflərindən biri də Respublika Təhsil Şurasının yaradılması olmuşdur. Təhsil Şurasının təməl prinsiplərinin yaranması milli təhsilin quruculuğunun konseptual sənədi olan İslahat Proqramının nəzəri əsaslarının müəyyənəndirilməsi ilə eyni vaxta düşür. Azərbaycan müəllimlərinin milli təhsil prinsipləri ilə təşkilatlanmasında, Heydər Əliyevin milli təhsil müddəaları ilə Azərbaycan təhsili və müəllimi qarşısında qoyduğu vəzifələrin həll edilməsində nəzəri və praktik cəhətdən istiqamət verməsi ilə bu ictimai təşkilat təhsil tariximizdə bir mərhələ təşkil edir.

Respublika Təhsil Şurasının yaradılması ideyasının əsaslanması, onun tərkibinin müəyyənənməsi, məzmunun, məqsəd və vəzifələrinin təyin olunduğu müəllimlər qurultayında Heydər

Əliyevin tarixi çıxışı əslində Təhsil Şurasının konseptual əsaslarını təşkil edir: *“Bu gün biz müstəqil Azərbaycanda bütün təhsilin – orta, texniki peşə, orta ixtisas məktəblərinin və ali məktəblərin işinin yaxşılaşdırılması sahəsində ciddi tədbirlər görməliyik. Mən hesab edirəm ki, bunlar da həm qəbul olunacaq təhsil qanununda, həm də təhsil islahatı ilə əlaqədar qəbul ediləcək qanunda və qərarlarda öz əksini tapacaqdır”* [8, s. 353]

Bu baxımdan qətiyyətlə demək olar ki, Təhsil Şurası məktəb və təhsil problemlərinin həllində Heydər Əliyevin qayğı və diqqətinin ictimai birlik formasında orqanı kimi çıxış edir.

Heydər Əliyevin irəli sürdüyü Təhsil Şurası ideyasının bütöv, mükəmməl və sistemli bir ictimai birlik səviyyəsinə qaldırılması ictimai təcrübədən irəli gəlməsi ilə, qurultayda özünün də diqqətə çatdırdığı kimi, birinci dövr təhsil quruculuğu fəaliyyətini, ittifaq səviyyəsində təhsil nazirliklərinə rəhbərlik təcrübələrini, eyni zamanda müasir beynəlxalq təcrübəni ehtiva etməsi ilə xarakterikdir. O, milli olduğu qədər də ümumbəşəri elmi təfəkkür modelləri ilə ifadə oluna bilməsi və humanizmə, insanlığa xidmət etməsi ilə diqqəti çəkir.

Maraqlıdır ki, Azərbaycan Müəllimlərinin XI qurultayında Azərbaycan təhsil işçiləri, müəllimləri tərəfindən irəli sürülən təkliflər, Ümummilli Liderin həmin təklifləri müəyyən dəyişikliklərlə dəyərləndirməsi, qəbul edilən qətnamə Azərbaycan Təhsil Şurasının Nizamnaməsinin əsasını təşkil etməklə onun fəaliyyətinin istiqamətlərini müəyyən etmişdir. Əslində qətnamədəki bu məqamlar, Azərbaycan Təhsil Şurasının qarşısına qoyulan vəzifə və tapşırıqlar onu göstərir ki, təhsil quruculuğunda dövlətçilik əhəmiyyətli milli təhlükəsizlik məsələlərinin qorunmasını Heydər Əliyev Respublika Təhsil Şurasının birgə iştirakı ilə olan fəaliyyətə etibar edir.

Fikrimizi əsaslandırmaq üçün qətnaməyə diqqət yetirək: *“Azərbaycanın Təhsil Şurası Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi və digər aidiyyəti olan qurumlar ilə birlikdə aşağıdakı istiqamətlərdə uzunmüddətli fəaliyyət proqramı formalaşdırıb həyata keçirsin”* [11, s. 552]

Təhsil Şurasının da qarşısına vəzifə kimi qoyulan, bütün təhsil pillələrini, onların məzmununa daxil olan istiqamətləri əhatə edən bu ge-

niş fəaliyyət proqramının bəzi mühüm məqamlarını nəzərə çatdıraraq:

- Müstəqillik idealları və milli zəminə uyğun gələn milli və ümumbəşəri dəyərlərə, demokratik və dünyəvi prinsiplərə əsaslanan müasir təhsil sisteminin qurulması;

- Azərbaycanda təhsilin strateji, ümum-milli və ümumdövlət əhəmiyyətinə malik olan fəaliyyət sahəsinə çevrilməsinə dövlət təminatının təsbit edilməsi;

- Təhsilin məzmununun yeniləşdirilməsi sahəsində kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi;

- Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bütün təhsil müəssisələrində dövlət təhsil siyasətinin həyata keçirilməsinin təmin edilməsi;

- Təhsilin maliyyələşdirilməsinin yeni mexanizminin hazırlanması;

- Ümumtəhsil məktəblərində şagirdin şəxsiyyət və vətəndaş kimi formalaşdırılmasında milli-mənəvi tərbiyənin ön plana çəkilməsi;

- Peşə təhsilinin ölkənin sosial-iqtisadi inkişaf perspektivləri nəzərə alınmaqla yenidən qurulması;

- Azərbaycan dövlətinin strateji mənafeyinə uyğun olaraq ali təhsil sisteminin yenidən qurulması və s.

Bu sənəddə milli təhsil quruculuğunun konstitusiyon əsasını təşkil edən İslahat Proqramının başlıca müddələrinin formalaşdırılması da Təhsil Şurasına tapşırılır: *“Azərbaycanın Təhsil Şurasına tapşırılır ki, təhsil sahəsinin müasir dövrün tələblərinə uyğun maliyyələşdirilməsi və idarə olunması ilə bağlı islahatlar Proqramını bir ay müddətinə hazırlayıb Təhsil İslahatları üzrə Dövlət Komissiyasında təsdiq etdirdin”* [11, s. 552].

Göründüyü kimi, Təhsil Şurasının qarşısına qoyulmuş vəzifə və tapşırıqlar təhsilin bütün pillələrini əhatə edir. Təhsil Nazirliyi çərçivəsində, əsasən pedaqoq-alimlərin hazırladıqları bir sıra prinsiplə məsələlərdə özünü doğrulda bil-məyən sənədlərin strateji əhəmiyyətə malik olan fəaliyyət sahəsinə çevrilməsinə dövlət təminatı Təhsil Şurasının öhdəsinə buraxılır. Bunun üçün Təhsil Şurasının tərkibi müəyyənləşəndə Ümummilli Lider təşkilatda yalnız müəllimlərin, bilavasitə təhsil sahəsində işləyənlərin, təhsillə məşğul olanların bu tərkibdə fəaliyyət göstərməsini məqsəduyğun hesab edir. Təhsilin

problemlərində həqiqəti axtarıb tapılmasında və onun haqqında düz danışılmasında bir çox məsul vəzifəli şəxslərin vəzifə səlahiyyətindən istifadə edib səhlənkərliyə yol verəcəyindən narahatlığını gizlətmir, onların adlarını Şuranın siyahı tərkibindən çıxarılmasını tövsiyə edir: *“Şuraya hökumət üzvlərini salmaqla bu şuranın tamamilə mənasını dəyişirsiniz. Mən hesab edirəm ki, bu şuranın müstəqil olması üçün orada dövlət nümayəndələri olmamalıdır. Gərək bu şura müstəqil olsun, ictimai təşkilat olsun, öz sözünü hökumətə, hakimiyyət orqanlarına desin və öz təkliflərini irəli sürsün”* [8, s. 366]. Bununla belə qarşıya çıxma biləcək mümkün çətinliklərin həllinə də nəzarət edəcəyini bəyan edir: *“Mən sizə söz verirəm ki, hər bir nazirin, hökumət nümayəndəsinin sizin şuranın bütün təkliflərinə, qərarlarına baxmasını təmin edəcəyəm”* [8, s. 366]

Ümummilli Lider Heydər Əliyev çıxışında Təhsil Şurasının uzunmüddətli fəaliyyətinə böyük ümidlər bəslədiyini də qeyd edir: *“Əminəm ki, bu Şura formal bir təşkilat yox, işlək təşkilat olacaq və təhsilin, müəllimin, məktəbin problemlərini həll etmək üçün həmişə fəal olacaqdır”* [8, s. 366]

Respublika Təhsil Şurasının prof. Ə.Ə. Ağayevin rəhbərliyi ilə fəaliyyət dövrünün araşdırılmasından çıxan nəticə onu göstərir ki, Şura iyirmi ilə yaxın fəaliyyəti müddətində Ümummilli Liderin ideyalarından dəstək almışdır.

Respublika Təhsil Şurasının ilk sədri, bu ictimai birliyin həyat və fəaliyyətində iyirmi illik dövrə öz imzasını qoyan professor Əjdər Ağayevin Təhsil Şurasına sədr seçilməsi də cəsarətlə deyə bilərik, Heydər Əliyevin Azərbaycan təhsilinə xidmətlərindəndir. Müstəqil dövlətçiliyimizin milli təhsil quruculuğunun ilk illərində təhsil islahatlarına ciddi zərurət yarandığı bir vaxtda Əjdər Ağayevin təlim prosesində ənənə və müasirliyin - təhsilin strateji prinsipi kimi irəli sürməsi, Azərbaycan məktəbinin uğurlu təcrübəsinə diqqəti cəlb etməsi, qabaqcıl və yenilikçi müəllimlərin innovasiyalarını dəyərləndirməsi, xarici ölkə məktəblərinin təcrübəsinin Azərbaycan məktəblərinə tətbiqinin səmərəli yollarını araşdırıb təqdim etməsi, yeni təlim texnologiyalarının mahiyyətini açıqlaması reallığa ən yaxın konsepsiya kimi ölkə ictimaiyyəti tərəfindən qəbul edilməsi əhəmiyyətsiz qalmadı və

bu konsepsiya Təhsil Şurasının məzmununa daxil olan fəaliyyətdə əks olundu.

Şuranın fəaliyyəti əks olunan mənbələrin tədqiqindən aydın olur ki, milli təhsilin inkişafına təkan verən fərman və sərəncamların formalaşmasında Təhsil Şurası öz intellektual potensialından istifadə edərək iştirak etmişdir [2].

Dövri mətbuatın tədqiqi də göstərir ki, Təhsil Şurası pedaqoji kadr hazırlığı, təhsilin məzmununun müasir tələblərə uyğunlaşdırılması, yeni təlim metod və texnologiyalarından istifadənin optimal yollarının tapılması, vətəndaş təhsilinin sivil ölkələr təcrübəsində öyrənilməsi və milli mədəni bazada tətbiqi, məktəbli gənclərin tərbiyəsində Heydər Əliyev irsindən istifadə, şagirdlərin sinifdən xaric oxu problemi, müəllimlərin özünü təhsil problemi, yaddaş testindən intellektual testə keçilməsinin elmi-nəzəri və praktik şərtləri və digər aktual mövzularda konfranslar, müzakirələr, “dəyirmi masa” söhbətləri, mətbuat konfransları, ümumi yığıncaqlar və s. milli təhsil quruculuğuna xidmət edən onlarla tədbirlər keçirmiş, bu tədbirlərin bir çoxunda Təhsil Nazirliyinin rəhbərliyi, Milli Məclis üzvləri, aparıcı təhsil işçiləri, görkəmli elm və təhsil xadimləri iştirak etmişlər [1].

Müstəqilliyimizin ilk illərində məlum olan uzun böhran, müəyyən dərəcədə mədəni degradasiya proseslərindən sonra bərpa dövründə cəmiyyətdə müəllim nüfuzunun yenidən bərqərar olmasında Təhsil Şurasının həyata keçirdiyi tədbirlərin, görüşlərin, müzakirələrin xüsusi yeri var.

Təhsil Şurasının mühüm istiqamətlərindən birini elm və təhsilin inkişafı istiqamətində təhsilin bütün pillələrini əhatə edən müxtəlif layihələrin keçirilməsi təşkil edib. Birini qeyd edək. “Uşaqları ibtidai siniflərdə oxuyan valideynlərin maarifləndirilməsi” layihəsi əsasında pedaqoji-psixoloji məsləhət mərkəzi yaradılmış, yüzlərlə valideyn uşaqların təhsil və tərbiyəsi işi ilə əlaqədar maarifləndirilmişdir.

Təqdirəlayiq bir haldır ki, Təhsil Şurası layihələri ictimaiyyətin diqqətinə ayrı-ayrılıqda deyil, biri-biri ilə əlaqəli, vəhdətdə təqdim edir. Məsələn, kadr hazırlığının xüsusiyyətlərini həm də qabaqcıl təcrübə əsasında təqdim etmək, yaxud təhsil və təlimin bu və ya digər fənlərlə zənginləşdirilməsində ənənəvi təhsil təcrübəsindən, müasir dünya təhsil mənzərəsində onun yerindən bəhs edərək əsaslandırmaq və s.

Təhsil Şurası milli təhsildə musiqi tədrisinin yeri, zəruriliyi, problemləri ilə bağlı müxtəlif vaxtlarda geniş müzakirə və konfranslar keçirmişdir [7;9].

Təhsil Şurası bu və ya digər pedaqoji-psixoloji problemlərin müzakirəsi istiqamətində onlarla müzakirələr, elmi konfranslar keçirib [1]. Bu istiqamət üzrə mütəxəssislər müxtəlif illərdə təhsil qanununun hazırlanmasında, elm haqqında qanunun müzakirələrində iştirak etməklə vaxtaşırı olaraq müəyyən təkliflərlə çıxış etmişlər. Habelə “Pedaqoji mətbuat və müasir müəllim” mövzusunda keçirilən elmi-praktik konfrans ilə regionlarda yaşayan, müasir metod və texnologiyalarla işləyən 70-dən artıq müəllimin öz təcrübələrini bölüşməsinə, konkret təkliflər irəli sürülməsini təmin etmişlər [1]. Qabaqcıl məktəb direktorlarının təcrübəsinin təbliğinə aid layihə ilə isə 50 məktəb direktorunun iş təcrübəsini əhatə edən “Məktəb direktoru” kitabı nəşr edilmişdir. Nümunəvi təcrübəyə malik pedaqoji kollektivlər haqqında ayrıca kitab buraxılmış, geniş məqalələr yazılıb Təhsil Şurasının mətbuat orqanı olan “Körpü” (2002-ci ilin dekabr ayından fəaliyyətə başlayan mətbu orqanı sonrakı illərdə “Təhsil və Zaman” adı ilə fəaliyyət göstərmişdir. – M.S) qəzetində dərc edilmişdir.

Qeyd etmək yerinə düşər ki, “Təhsil və Zaman” qəzeti maarifləndirici, inkişafetdirici “Ən yaxşı məqalə müsabiqəsi”, “Ziyalı ünsiyyəti”, “Qabaqcıl təcrübənin ünvanı”, “Metodik tövsiyə”, “Psixopedaqoji məsələlər”, “Təhsil tariximizdən”, “Milli vətənpərvərlik tərbiyəsi” rubrikaları ilə Azərbaycan müəllimlərini mütəmadi milli təhsil meyarları ilə canlandırmış, bununla milli təhsilin inkişafına öz töhfəsini vermişdir [3].

Hamımıza məlum olan ağır illərdə, çadır şəhərciklərində, müxtəlif bölgələrdə yerləşdirilən qaçqın məktəblərində görüşlər olmuş, müəllimlərlə söhbətlər aparılmışdır. Təhsil Şurası bir ənənə yaradaraq keçirdiyi iclas və tədbirlərdə 60-65 illik elmi-pedaqoji təcrübəsi olan görkəmli alim-müəllimləri təbrik etmiş, onların fəaliyyətinin örnək olaraq öyrənilməsinə tövsiyə etmişdir [12].

Təhsil Şurasının əsas istiqamətlərindən biri də azərbaycanşünaslığı öyrənilməkdir, təbliğ etmək olub. Bu niyyətlə müstəqil dövlətçiliyimizdə azərbaycanşünaslıq ideyasının banisi Ümummilli Lider Heydər Əliyev irsinin öyrənil-

məsi və təbliği sahəsində ölkə üzrə şuradaxili bir neçə layihədən istifadə edilib. Belə ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin təhsil, milli-mənəvi tərbiyə, ali məktəb elmi, kadr hazırlığı, milli dərslik və s. məsələlərlə əlaqədar olaraq dövlət təhsil siyasətinə dair fikirləri, məruzə və çıxışları, sərəncamları tədqiqata cəlb edilmiş, nəticələri konfranslarda, toplantı və tədbirlərdə, mətbuatda şərh edilmişdir. Heydər Əliyevin təhsillə bağlı ideyalarını təbliğ etməyi qarşıya məqsəd kimi qoyan Təhsil Şurası 2000-ci illərin əvvəllərində Şuranın nəzdində Heydər Əliyev Universiteti yaratmışdır [2; 10]

Şura müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin təməl daşını qoymuş, möhkəm özülünü yaratmış böyük şəxsiyyətin ideya dünyasını onun davamçılarının fəaliyyətində də öyrənib ənənəni davam etdirmişdir. Belə ki, 2003-cü ildə Təhsil Şurasının xətti ilə Respublika Sarayına toplaşan 2500 müəllim “Yeni Azərbaycan naminə” hərəkatına qoşularaq dövlətçilik, azərbaycançılıq mövqeyini qəti və açıq şəkildə bəyan etmiş, Heydər Əliyev siyasətinin təntənəsinə, Heydər Əliyev quruculuğunun uğurlu davamına – prezidentliyə namizəd İlham Əliyevə səs verməyi qararlaşdırmışdır.

2008-ci il aprelin 26-da Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrında Respublika Təhsil Şurasının Təhsil Nazirliyi ilə birgə təhsil islahatlarına həsr olunmuş yığıncağı Ulu Öndərin 85 illik yubileyinə həsr olunmaqla onun əsasını qoyduğu yolun prezident İlham Əliyevin pragmatik siyasəti nəticəsində uğurla davam etdirilməsi, təhsil sistemində bir çox proqram və layihələrin həyata keçirilməsi, yüzlərlə təhsil işçisinin dövlət mükafatlarına layiq görülməsi, yüzlərlə məktəblərin tikilməsi, bərpa olunması, ümumiyyətlə, təhsilə kompleks yanaşılmanın təhsil ictimaiyyəti tərəfindən böyük razılıqla qarşılanması xüsusilə vurğulanmışdır [16].

Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın məktəb tikintisi, ehtiyacı olan istedadlı uşaqlara qayğısını, milli musiqinin inkişafı, ümumiyyətlə, Azərbaycan milli-mədəni-mənəvi irsinin qorunmasındakı xidmətlərini Təhsil Şurası layihələndirərək geniş ictimaiyyətə çatdırmışdır. Bu istiqamət üzrə layihələr yüzlərlə istedadlı uşaq və gənci beynəlxalq müsabiqələrə, festivallara cəlb edib, yaradıcılıq müsabiqələrində iştirakına şərait yaradıb.

Təhsil Şurasının mühüm layihələrindən biri, respublikanın təhsil ictimaiyyətinin böyük marağına səbəb olan beynəlxalq layihəsidir. Təhsil Şurasının beynəlxalq layihəsi ilə “Beynəlxalq təcrübə mübadiləsi təlim keyfiyyətini yüksəldən vasitə kimi” mövzusunda beynəlxalq elmi-təcrübə konfrans keçirmiş, Azərbaycan müəllimlərinin xarici həmkarlarının dərslərində iştirak etməklə təcrübə mübadiləsi aparmalarına, qabaqcıl iş təcrübəsini öyrənmələrinə, bununla yanaşı öz təcrübələrini bölüşmələrinə şərait yaratmışdır.

Beynəlxalq layihə Təhsil Şurasının fəaliyyətində dövlətçilik, azərbaycançılıq əhəmiyyəti daşıyan digər tədbiri önə çıxarır. Təhsil Şurası Azərbaycanın gələcək uğurlu inkişafı üçün öz uzaqgörən, müdrik siyasəti ilə seçdiyi dəqiq ideoloji hədəflərdən biri, nəinki ölkə daxilində, beynəlxalq aləmdə, dövlətlərarası dialoqlarında öz səmərəli nəticələri ilə insanlara qarşılıqlı anlayış, sülh, əmin-amanlıq, qarşılıqlı hörmət bəxş etməyə yönəldilmiş, dövlət siyasətinin tərkib hissəsi və prioritetlərindən olan multikulturalizm probleminin tədqiqi, təbliği, tədrisi istiqamətində aparılan geniş işlərə dəstək nümayiş etdirmişdir [13]

Təhsil Şurası fəaliyyəti dövründə təhsildə rast gəlinən, təhsil ictimaiyyətini dərin narahat edən təhsil probleminə mütəmadi diqqət çəkmişdir. Məsələn, Qərb təcrübəsinə həddindən artıq aludəçiliyin onillərlə dövlətçiliyimizə faydalı şəxsiyyətlər yetişdirməsinə nail olan möhkəm elmi-nəzəri və metodik əsaslı indiyə qədərki təlim-tərbiyə ənənəsinin “gözdən salınmasını”, arxa plana atılmasını mətbuatda problem kimi qaldırmış, yazılarla çıxış etmişdir. Azərbaycan təhsilində digər həlli vacib problemlərə – təhsil kadrları sistemində təhsil peşəkarlığı olmayan icra strukturlarının müdaxiləsini aradan qaldırmağın vacibliyini, vətəndaş təhsili konsepsiyasının hazırlanmasını və s. əsaslandıraraq mövqeyə mətbuatda geniş yer verib.

Təhsil Şurasının fəaliyyətində forumların xüsusi yeri izlənilir. Bu tədbirlərdə müəllim və təhsil məsələləri ilə bağlı aydınlaşdırıcı geniş müzakirələr aparılıb.

Təhsildə uğurlara və problemlərə həsr olunmuş Qabaqcıl müəllimlərin Birinci Respublika Forumunda (2016) təhsilin inkişafında müəllimin əsas rol oynaması müzakirənin başlı

ca mövzusu olmuşdur. Müəllimlərin fəaliyyətinin global çağırışlarla səsəlməsini Azərbaycan təhsilinin nailiyyəti hesab edən Ə. Ağayev çıxışında göstərmiş ki, bu uğurda Təhsil Şurasının “Qabaqcıl iş təcrübəsinin öyrənilməsi və yayılması” layihəsinin mühüm rolu vardır. O da göstərmişdir ki, Azərbaycan müəllimlərinin malik olduğu qabaqcıl iş təcrübəsi xarici ölkələrdə qürrulla nümayiş etdirmək imkanındadır. Bu qənaət Təhsil Şurasının layihələrinin nəticələrinə əsasən irəli sürülmüşdür. Forumda Azərbaycan təhsilinin uğurlarının dünya arenasına çıxarılmasında, eyni zamanda, müəllimlərin dünya təhsilində gedən yenilikləri öyrənməsində mühüm rol oynamasında, bu sahədə əhəmiyyətli layihələr həyata keçirmək istiqamətini prioritet seçməsində Təhsil Şurasının rolundan bəhs edilmişdir.

Forumda ölkə təhsilində xarici təcrübənin öyrənilməsi və tətbiqinə geniş yer verilməsi məsələsindən bəhs edilərkən yaranan problemlərə də toxunulub. Belə ki, ənənə ilə müasirliyin vəhdətini nəzərə alınmamasından yaranan, təhsildə narahatlıq doğuran problemin formaya alub olub, məzmunu əhəmiyyət verməmək olduğu müəyyən edilib. Təhsil Şurası Forumda təhsil ictimaiyyətinin nəzərinə çatdırıb ki, xarici təcrübəni olduğu kimi tətbiq etmək, mövcud milli təcrübəni nəzərə almamaq, bu və ya digər hallarda “xaricidir, deməli üstündür” təfəkkürü ilə mövcud ənənəvi təcrübəyə lüzumsuz müdaxilələr heç də təhsilin inkişafına deyil, reqresiyasına səbəb olan hallardır [14].

İndi də geniş rast gəlinən bu problem milli təhlükəsizlik məsələsi kimi nəzərdən keçirilə bilər. Təsədüfi deyildir ki, müdrik rəhbər Heydər Əliyevin təhsil müddəalarına əsasən bu məsələ İslahat Proqramında *“İslahatlar, varisliyi saxlamaqla, mütərəqqi dünya təcrübəsinə əsaslanmalıdır”* kimi müəyyənləşdirilib [6].

Ədəbiyyat:

1. Ağayev, Ə.Ə. Azərbaycan müəllimlərinin XII qurultayında çıxışı // Təhsil və Zaman. –2003, 9 oktyabr. – s.1
2. Ağayev, Ə.Ə. Heydər Əliyev irsində vətəndaş tərbiyəsi məsələləri // Azərbaycan müəllimi. – 2005, 9 dekabr. – s.3
3. Ağayev, Ə.Ə. “Təhsil və zaman” - zamanın qəzetidir // Azərbaycan müəllimi. – 2012, 21 dekabr. – s.4
4. Ağayev, Ə.Ə. Uşaq ədəbiyyatının əhəmiyyəti // Xalq Cəbhəsi. – 2014, 19 fevral. –s.14
5. Aprelin 26-da Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrında Respublika Təhsil Şurasının ümumi yığıncağı keçirilib. <https://edu.gov.az/printpage/1163>
6. Azərbaycan Respublikasının təhsil sahəsində İslahat Proqramının təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı <https://e-qanun.az/framework/5363>

Təhsil Şurası “Məktəbəqədər Təhsil İşçilərinin Birinci Respublika Forumu”(2016) ilə Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil sisteminin yeniləşməsinə, qabaqcıl təcrübəni ümumiləşdirmək, yaymaq, mövcud problemləri müzakirə etmək və aradan qaldırmaq yollarını müəyyənləşdirmək üçün məktəbəqədər təhsil müəssisələrində çalışanların toplantısını təşkil etmişdir. “Məktəbəqədər təhsil müasirlik müstəvisində” adlı Forumun keçirilməsində əsas məqsədlərdən biri məktəbəqədər təhsil işçilərinin peşəkarlığının artırılmasında modernləşmədən istifadənin nümayişi və qabaqcıl təcrübənin təbliği olmuşdur [15].

Qeyd etməliyik ki, Respublika Təhsil Şurasının milli təhsilin inkişafı ilə bağlı fəaliyyətini əhatə edən tədbirlərin hamısının üzərində dayanmaq təqdim olunan bu məqalənin imkanı xaricində olduğundan biz yalnız bunlardan bir qrupunu diqqət mərkəzinə gətirdik.

Beləliklə, Respublika Təhsil Şurasının ölkəmizin təhsil siyasətində yeri və rolu tədqiq edilərək bu qənaətə gəlinir ki, Şura milli təhsil quruculuğuna xidmət göstərməklə “ilk növbədə müəllimi dinləməliyik” prinsipinə əsaslanıb, ölkənin bütün müəllimləri, təhsil işçiləri ilə birgə təhsilimizdə mövcud olan problemləri yaradıcı şəkildə aradan qaldırmağın yollarını araşdırıb.

Problemin aktuallığı. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin milli təhsil quruculuğundakı geniş və hərtərəfli fəaliyyəti bir fundamental konsepsiya təşkil edir, dövlətimizin təhsilinin davamlı inkişafında onu öyrənmək öz aktuallığı ilə seçilir.

Problemin yeniliyi. Respublika Təhsil Şurasının müstəqil dövlətimizin təhsilinin inkişafındakı rolu milli təhsil quruculuğunun tərkib hissəsi kimi ilk dəfədir tədqiq edilir.

Problemin praktik əhəmiyyəti. Məqalədə diqqət yetirilən məsələlər təhsilşünas dövlət xadimi Heydər Əliyevin irsini araşdırırlar, öyrənmələr üçün əhəmiyyətli ola bilər.

7. Azərbaycan təhsil sistemində musiqi təhsilinin öz yeri vardır // Azərbaycan müəllimi. – 2012, 12 aprel. – s.4
8. Əliyev, H.Ə. Müstəqilliyimiz əbədidir: [46 cildə] / H. Əliyev. – Bakı: Azər nəşr, – 2005. c. 17. — 528 s.
9. Əliyev, Y. Təhsil Şurası musiqi təhsilinə dair konfrans keçirdi // Azərbaycan müəllimi. – 2010, 28 may. – s.4
10. Hüseynzadə, F. Gənclərimiz ölkəmizin tarixini, dövlətçilik ənənəsini zəngin mədəni irsini yüksək dəyərləndirir // Palitra. – 2013, 13 iyun. – s. 11
11. Mərdanov, M. Azərbaycan müəllimlərinin qurultayları - I-XII / M. Mərdanov. – Bakı: Çarşıoğlu, – 2008. – s. 783
12. Mikayıllı, B. Şuşa təhsilinin ənənələrini yaşadan məktəb // Təhsil və Zaman. – 2008, 11 may, – s.4.
13. Multikulturalizm və təhsil // Azərbaycan müəllimi. – 2015, 24 oktyabr. – s.10
14. Təhsil Şurası Qabaqcıl müəllimlərin Birinci Respublika Forumunu keçirdi // Təhsil və Zaman. – 2016, 7 dekabr. – s. 1
15. Təhsil Şurası Məktəbəqədər Təhsil işçilərinin Birinci Respublika Forumunu keçirdi // Təhsil və Zaman. – 2016, 13 noyabr. – s.1
16. Təhsil Şurasının yığıncağında dövlət başçısı İlham Əliyevin prezident seçkilərində namizədliyi irəli sürülmüşdür // Azərbaycan, № 89. – 2008, 27 aprel. – s.1

E-mail: mehribanserdarova@mail.ru
Redaksiyaya daxil olub: 13.05.2024